

GORIŠKA STRAŽA

Izbaja vsako sredo opoldne. Stane za celo leto 12 lir, za en mesec 1 L, z inozemstvo 20 L. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

— Uredništvo in uprava: ul. Veturini 9. —
— ODGOVORNI UREDNIK: ROMAN CEJ. —

Ne požigi in ne vsa nasilja nam ne bodo vzela vero v pravično stvar našega naroda. Vsak dan bolj živo se zavedamo, da naše pravične zahteve morajo zmagati.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Oglasi se plačajo naprej in stanejo lir v visočini enega cm v enem stolpu.
— List izdaja konsorcij »GORIŠKE STRAŽE«. —
— Tisk »NARODNE TISKARNE« v Gorici. —

Obramba Slovencev.

V sredi med čisto slovanskim ljudstvom se vzdiguje veliko število skromnih in veličastnih spomenikov, ki so postavljeni v spomin in v proslavo padlih sinov italijanskega naroda. Vzdigujejo se na naših gorah, hribih, ravninah in spoštljivo je hodilo mimo teh spomenikov slovensko značajno ljudstvo, ker klanja svojo glavo in svojo dušo pred veličastnostjo smrti.

15. junija so postavili Italijani spomenik v spomin padlim alpincem tudi na našem sivem, častitljivem Krnu. 21. junija se je razširila v Kobaridu vest, da je spomenik poškodovan.

Z neverjetno hitrostjo se je ustvarilo potom časopisja, potom proglašev in lepakov »patrijotičnih« organizacijah fašistov, bojnikov in drugih, umetno razburjenje, ki je pritiralo te organizacije do neutemeljenih, neosnovanih in nedokazanih trditve, da so Slovenci povzročili ta zločin. Patrijotizem teh organizacij je obstojal v tem, da so z največjo doslednostjo, mržnjo in zaničevanjem našega ljudstva zahtevali od njega zadoščenje z najrazličnejšimi nasilstvi. Najbolj »patrijotična« organizacija v državi, stranka fašistov pa se ni zadovoljila samo z besedami in grožnjami, marveč je že 22. junija popolnoma uničila Volaričev spomenik v Kobaridu.

Od 22. junija dalje je vladal po vsem kobarškem okraju najhujši teror. Prebivalstvo je bilo silno prestrašeno in vznemirjeno, ker ni imelo nobenih sredstev, da bi se branilo. Nedolžni otročiči so morali v temnih, deževnih in viharjih nočeh zapustiti gorko posteljo in se klatiti s svojimi starši po gozdovih; stare matere in starčki so zbežali pred nasilniki v dežju v bližnje gozdove; duhovniki so morali zapustiti svoje vernike, domove in cerkve; učitelji so bili prisiljeni zapustiti svoje učence in učenke in izročiti šolska poslopja na milost in nemilost nasilnikom, ki so postali te dni neusmiljeni tirani kobarškega ljudstva. Tri dni in tri noči se je razlegal po kobarškem okraju oblastni glas fašistov: Smrt duhovnikom, učiteljem in županom, ker so oni organizirali zločin na Krnu. Novorojenec, ki je komaj pogledal najdražjega človeka-mater in občutil milobo njene ljubezni, se je moral ločiti od matere-porodnice, ki so jo odnesli v viharji noči v temni gozd.

Vlada, ki bi morala in mogla vsa ta grozodejstva preprečiti, ni izvršila svoje dolžnosti.

Orožniki, ki bi jih morala vlada odposlati na pomoč neoboroženemu prebivalstvu, da bi mu branili zdravje, imetje in življenje, so povsod mirno gledali, kako so fašisti nemoteno vršili svojo nalogo, požige in rope. Iz obnašanja orožnikov bi opravičeno sklepali, da so orožniki bili odposlani zato, da branijo fašiste pred verjetnim izbruhom ljudske jeze in obupa. Do tega izbruha bi tudi prišlo, da ne bi pametni ljudje, predvsem duhovniki, župani in učitelji pomirjevali razburjenega ljudstva.

Pri grozodejstvih, ki so se izvajala pretekli teden nad kobarškim ljudstvom, sta se združila v enotnem delu vlada in fašistovske, »patrijotične« organizacije. Tako je bilo vedno! Isto je bilo v Istri! Pri vsej borbi našega ljudstva za njegove pravice na šolskem, jezikovnem, gospodarskem in tudi političnem polju vprašanju deželne avtonomije — povsod se je združila pokrajinska vlada — Mosconi — s fašisti.

Zločin in greh, sovraštvo nasproti »državi« od strani našega ljudstva je obstajal vedno samo v tem, da se je borilo za svoje pravice, za svojo čast in čisti značaj — nasproti vladi in fašistom, ki smatrajo za največjo patrijotično delo, ako blatijo, zaničujejo, ponižujejo in oskrunjajo naše dokoljenje in našo kri, kot »brezumno divjaško plemo premagancev«. (Iz dnevnega reda tržaškega Fašija, z dne 23. junija).

Mi smo hoteli le ugotoviti naše stališče nasproti fašistom in vladi. Ne dajamo naukov, ne prosimo milosti ne pomoči od strani, ki je pokazala do nas vedno le mržnjo, podcenjevanje, sovraštvo in ki je

njen cilj: Smrt samostojnemu narodnemu življenju Slovencev v Italiji.

Ugotoviti moramo tudi dejstvo, da do danes še niso mogle, vse nam sovražne »patrijotične« organizacije in ves državni aparat, sodnije, orožniki in vlada pred italijansko vlado omadeževati Slovence, kot zločinca na Krnu, čeravno je minulo od poškodbe spomenika že vsaj 8 dni. Ko bi bil zločinec Slovenec, potem bi ga morali ti zvesti »patrijoti« prav gotovo že dobiti. Zaprti so tri slovenske pastirje-12. 14. in 16 letnega, o katerih je pa komisija ugotovila, da niso mogli izvesti takšnega telesno težkega dela. Za to smo za naš narod v neizmerno častnem položaju, da moremo do danes braniti vsakega posameznika izmed nas, ker narod bi ostal čist pred poštno italijansko javnostjo in pred vsem kulturnim svetom, ako bi tudi nam nasprotna, sovražna, krivična oblast ugotovila, da je Slovenec poškodoval spomenik na Krnu. Zato pa še toliko bolj z vso upravičenostjo lahko zavračamo in obsojamo nasilstva, zaničevanje in žalitve, ki jih je pretrpel ves slovanski živelj vsled kobarških dogodkov v zadnjih dnevih. Nasproti fašistom in drugim, nam sovražnim skupinam v Italiji ostanemo še nadalje to, kar smo bili do danes: nasprotniki, mrzimo in sovražimo jih, ker moramo varovati svojo čast, svoje pravice in svoj značaj! Nasproti vladi hočemo tudi v bodočnost zavzemati stališče neizprosnega boja. Prepričali smo se zlasti tudi ob priliki prvega večjega pojava fašizma na Goriškem, da nas vlada noče ščititi, če tudi ima na razpolago ogromno oboroženo silo. Vlada nas hoče

prisiliti, da uporabimo za obrambo svojega življenja, svojega imetja, svoje dežele in zemlje, pravno načelo starih Rimljanov ki je v današnjih razmerah popolnoma zakonito sredstvo: Vim vi repellere licet! Silo, bomo s silo odbili.

Te besede smo napisali predvsem za vse one pametne Italijane, bodisi posameznike, bodisi organizirane skupine in stranke, ki nemirno delujejo v pravem smislu za politični gospodarski, kulturni, socialni, pravstveni in splošno človeški prepod italijanskega naroda in države. Ko so se vršila nad kobarškim ljudstvom nizka in podla, nečloveška nasilstva, je italijanski narod — italijanski kmet in delavec — delal in se mučil v borbi za svoj vsakdanji kruh, kakor bi rad delal v štirih dneh nasilstva slovenski kmet in delavec na Kobarškem. Te besede smo napisali za prave italijanske patrijote, ki jih je življenje izučilo, da mora vsakdo, ki hoče smotrno, plodonosno delovati za svoj narod, za njegovo gospodarsko, socialno in splošno kulturno povzdigo, priznati tujerodnemu narodu v državi pravico do vsestranskega samostojnega življenja na gospodarskem, kulturnem, političnem in narodnem življenju.

V priznanju tega temelja vidimo rešitev težkega vsestranskega vprašanja razmerju Slovencev na Primorskem do Italije. Zato smo prepričani, da bo stala vsa poštna v resnici patrijotična italijanska javnost na strani poštenih Slovanov — če tudi bo morala posoditi sinove svoje lastne krvi. Resnica, pravičnost mora premagati kri — ker kri je narava, proti kateri se moramo boriti, resnica in pravičnost — če tudi proti tujerodcem — je pa največja tvorba človeškega duha.

Dogodki na Kobarškem.

Dne 15. junija so odkrili Italijani na Krnu spomenik padlim vojakom z veliko slovesnostjo. Zgodilo se je pa, da je bil spomenik takoj nato po neznanu silni pokvarjen in sicer je bila odbita 80 kg težka bakrena plošča, katere je bil kos tudi odbit. Radi tega so domači kobarški fašisti, katerih je 18 po številu in ki jih vodi neki Clemente Giuseppe, vrgli Volaričev spomenik na tla, zakurili sredi trga kres, vlačili kip okrog in nazadnje opravili, ko je bil že popolnoma razbit, svojo potrebo nanj. Ko so to izvršili, so nabili lepak, da pomeni to komaj začetek njihovih dejanj. In res so bili fašisti z neznanako naglico obveščeni, mobilizirani in že v Kobaridu. Obiskali so Kobarid v četrtek dne 22. narkar so eni odšli, vrnil pa so se v petek v toliko večjem številu, do 200 ljudi. Pravi teror je pričel šele zdaj. Šli so po hišah, grozili so ljudstvu, pili in jedli, kradli, poleg tega so pobrali vse slovenske napise, znesli jih pod lipo na trgu in zažgali. Zgorela je tudi lipo, ki so jo drugi dan še posekali in odnesli kot vojni trofej s seboj. Posebno so strahovali nekatere ljudi: vodil je fašiste zopet že omenjeni Clemente. Vse to se je vršilo, ne da bi počakali, da bi se dognalo, če so dejanje res izvršili Slovenci.

Med tem se je stvar že raznesla po vsi kobarški okolici. Ljudstvo je bilo silno preplašeno. Bežalo je na vse strani. V Drežnici so bili zaprti tri fantiče, ki so jih dolžili, da so napravili dejanje na Krnu. Fantiči imajo po 12. 14 in 16 let. Najmlajšega so že izpustili. Komisija, ki je dogodek na Krnu preiskovala, je dognala, da ti dečki niso mogli izvršiti omenjenega dejanja.

Vendar so prišli fašisti v Drežnico v petek zvečer. Pred njimi (3/4 ure) so prišli orožniki, ki so naznanili županu in župniku, naj beže. Župnika ni bilo več doma, zbežal pa je župan. Orožniki niso niti s pristom ganili ko je prišlo na enem avtomobilu do 30 fašistov, dočim je prišlo pozneje še 20 fašistov peš. Ti so zažgali župnišče, ki je zgorelo do tal. Zgorel je tudi neki hlev. Hoteli so zažgati tudi neko drugo hišo, ki so jo zamenjali za županovo. Orožniki niso pustili gasiti. Trobentača, ki je naznanjal ogenj, so pretepli. Panika v vasi je bila strašna; ob največjem nalivu je vse bežalo na prsto in v gozdove.

Ko so fašisti opravili svoje delo v Drežnici, so prišli okrog šeste ure zjutraj v Staroselo, kjer je g. župnik ravno obhajal sv. mašo. Hodili so po cerkvi, glasno govorili in motili duhovnika. Med mašo še so drugi obsikali župnišče, premetali in razbili vse, ukradli 2200 lir župnikovega denarja in 20—25 lir cerkvenega denarja v drobju. V dvorani »Bralnega društva« so zažgali harmonij in razmetali knjige. Vseh šip so razbili 90. Razbili so tudi ves porcelan in steklo. V dvorani bralnega društva so zažgali harmonij. Ko so se vrnili v Kobarid, so hoteli zažgati tudi trg, posebno cerkev in župnišče. To so pravočasno preprečili. Nato so fašisti odšli. To je samo kratko poročilo in v glavnih obrisih. K zadevi se bomo povračali v potankostih še in še. Ljudstvo, ki je zbežalo, se ne upa povrniti. Med begunci je tudi kobarški g. dekan. Enotna misel vseh naših ljudi je, da dejanja na Krnu ni napravil Slovenec; vsakdo pa to dejanje obsoja, kakor obsoja dejanja fašistov.

Kaj je ukrenila naša pol. organizacija?

Ko je politično vodstvo v Gorici zvedelo o dogodkih preteklega tedna v kobarškem okraju, je takoj posredovalo po državnem poslancu dr. Podgorniku in dr. Bitežniku pri vicegeneralnem komisariu v Gorici. Kot očitna priča dogodkov v Drežnici, ki so se dovršili v petek 23. junija po polnoči ju je spremljal g. R. Sprejeti so bili po g. komisariu Gothardiju in tajniku. Drž. poslanec dr. Podgornik je energično nastopil proti neumestnim, pro-

ti postavnim grozodejstvom in zločinom, ki so jih izvršili fašisti nad kobarškim ljudstvom. Povdarjal je, da je v vsaki civi lizirani državi zakon temelj vsega državnega življenja. Zato bi se moralo tudi v naši državi najprej ugotoviti, kdo je zakrivil poškodbo na spomeniku na Krnu, ter potem krivce po zakonu kaznovati. Nikakor pa ni zakonito, da si gotove skupine lastijo najvažnejši del državne oblasti prisiliti vsakega državljanu, da se drži

po državi določenega reda. Vprašal je g. komisarija, kaj je oblast ukrenila v varstvo življenja in imetja kobarškega ljudstva. Posebno ogorčeno je protestiral proti temu, da se obsodi in obsoja dejanja ves slovanski živelj v Italiji, ko ni še niti ugotovljeno, ali je zločin zakrivil Slovenec, ali ga je zakrivila višja sila ali kdo drugi.

Zelo sumljivo je, da se ravno ob priliki, ko se vršijo odločilna pogajanja med Italijo in Jugoslavijo, uprizorijo od gotovih skupin neprijetni, razburilivi, nasilni prizori, ki ne morejo koristiti državi.

G. komisar je izjavil, da je za red in mir v kobarškem okraju od sobote naprej preskrbljeno, zagovarjal je vlado in povdarjal, da vlada ni mogla zabraniti onega, kar se je zgodilo. Trdil je, da je bilo v Drežnici samo 5—6 orožnikov. Iz poročila je razvidno, da jih je bilo 20 in fašistov naprej samo 30; vsak orožnik in vojak pa ve, da lahko zadrži v Drežnici 6 orožnikov celi polk, če treba, ker je dohod silno težaven.

2) Obisk Kobarida po dr. Podgorniku in dr. Bitežniku: V nedeljo popoldne sta obiskala Kobarid dr. P. in dr. B., da bi natančno dognala dejanski stan, poizvedovala po krivcih, ugotovila poškodbo in pomirila ljudstvo. Delo se je pričelo, ko vstopi v sobo nekaj rezervni poročnik Vechiva (tako se je predstavil) ki je z največjo predrznostjo zahteval od g. poslance, da naj gre ven k polkovniku. Ker dr. Podgornik tega ni hotel storiti, je bil poročnik tako hud in surov, da so ga morali njegovi tovariši miriti. Predstavili so se kot »bojevniki«. Zahtevali so od domneva liev organizatorjev napada na spomenik, da izdajo proglas, v katerem obsodijo in obžalujejo napad, izvršen po Slovincih. To se je zavrnilo z razlogom, da mora oblast ugotoviti, kdo je krivec. Ves nastop poročnika Vechiva in treh »bojevnikov« je imel samo ta pomen, da bi se motilo poizvedovanje in ugotovitev dejstev, ter obisk Drežnice in Starega sela.

3) Obisk Drežnice in Kobarida po drž. poslancu Ščeku, dr. Besedniaku, dveh urednikih italijanskih listov in korespondentu jugoslovenskih listov: Dr. Bitežnik je bil brzojavil posl. Ščeku, da mora priti v nedeljo zjutraj v Gorico, da pojdeta z dr. Podgornikom v Kobarid, ker so se širile o dogodkih čudne vesti. Brzojavka je prišla prepozno, zato je obiskal posl. Šček v spremstvu gorilmenovanih gospodov Drežnico in Kobarid iz treh razlogov: 1) da pomiri ljudstvo, 2) da ugotovi dejstva, 3) da najde krivce. V Drežnici so ugotovili, da je župnišče popolnoma zgorelo; ugotovili so, kakšno razburjenje in strah sta vladala med ljudstvom. Pred vsem je važno, da so ugotovili, da niso županstva ničesar sklepale o vspostavitvi spomenika, marveč da so posamezni župani izjavili na razne pritiske, da bodo te zahteve izpolnili. Omeniti moramo pri tej priliki, da je tolminski komisar g. Giordano silno modro postopal v tej zadevi, ter da je z svojo modrostjo največ doprinesel k pomirjenju duhov, ter da se ni izvršilo še več grozodejstev.

Voditelji republikancev je nasproti nim izjavil, da ni izključeno, da je vso poškodbo na spomeniku povzročila strela. (Znano je, da je spomenik tozadevno na najbolj nevarnem mestu.) Ugotovili so, da so nekake gostilničarja pretepli, ker ni znal govoriti italijansko; da so orožniki opozorili župana in kuharico g. župnika v Drežnici, da naj bežijo, ker pridejo fašisti in jim hiše zažgejo.

Tudi se jim je tu predstavil maršal orožnikov; potom njega so izvedeli, da je bilo v Drežnici 20 orožnikov. (Tolminski komisar jim je pa izjavil, da so prišli orožniki prepozno, ko je bilo že vse v planu.) 30 fašistov se je pripeljal v Drežnico na avtomobilu, drugi prišli peš. Vseh jih je bilo 70-80. Marš. orožnikov je izjavil, da je bilo župnišče oblegano in da ga ni bilo mogoče braniti.

Italijanski časnikar je vprašal marš. orožnikov: Zakaj na niste aretirali niti enega fašista? Odgovor: »Bilo je silno slabo vreme, vihar; sicer pa bi povzročili z oblastnim nastopom več požigov in tudi

mного krvi. Hiša se lahko vspostavi, življenja se pa ne more vspostaviti.

(Isti odgovor je dal posl. dr. Podgorniku tudi g. komisar Gothardi v Gorici na tozadevno vprašanje.) Ugotovili so, kako nizkotno so postopali fašisti z Volaričevim spomenikom. Ugotovili so, da so fašisti nameravali zažgati ves Kobarid, predvsem cerkev in župnišče. Dr. Besednjak je prišel v posest tudi pisma ki so ga poslali »bojevniki, narodna organizacija sirot in invalidov in narodna organizacija alpincev« g. županu v Kobaridu, v katerem nalagajo imenovane organizacije generalnemu civ. komisariatu v Trstu, da mora naložiti neposredno prizadetim obči nam vspostavo spomenika, organizirati sprevod bojevnikov za novo posvetitev spomenika organizirati javno zbirko za zgradbo posebnega znamenja, ki naj umije dovršeno onečaščenje i. t. d. Konec pisma je pa najbolj zanimiv: **Pozivlja gen. civilni kom. na boj proti deželni avtonomiji.**

4) Seja pododbora političnega društva »Edinosti« v Gorici, v ponedeljek 26. junija:

Prva točka dnevnega reda seje je bilo vprašanje: Kakšno stališče naj se zavzame proti dogodkom v Kobariškem okraju od 21. do 25. junija? Sklenilo se je načelno, da se mora proti grozodejstvu in vsemu postopanju od strani fašistov in vlade zavzeti najbolj ostro stališče. Konkretnih sklepov se pa ni zaključilo, ker se je sklenilo dočakati poročila posl. Ščeka in dr. Besednjaka. Končni sklep je bil, da se mora vršiti v torek 27. junija vnovič seja.

5) Seja pododbora pol. dr. »Edinosti« v torek, dne 27. junija:

Seja se je vršila ob veliki udeležbi odbornikov, zaupnikov in vseh odbornikov zveze slov. županstev ob 10. uri jutraj. Po triurnem razpravljanju se je prišlo do sledečih konkretnih sklepov:

1) V »Gor. Straži« se objavijo točna poročila o vseh dogodkih v kobariškem okraju.

2) Odpošlje se deputacija k Mosconiju v Trst, ki naj mu v imenu politične organizacije našega ljudstva izjavi:

a) obsojamo poškodbo spomenika, ako je bil izvršen po človeški roki;

b) najodločneje protestiramo, da se pripisuje ta nedostojni čin Slovincem, predno se je ugotovilo, da ga je Slovenec izvršil;

c) obsojamo in protestiramo proti nasilnemu postopanju, naj se to vrši od katerikoli strani, da morajo naše občine vspostaviti spomenik, ko niso povzročile poškodbe spomenika;

d) zahtevamo od vlade, da plača prizadetim nesrečnim pogorelcem in drugim oškodovancem odškodnino v najvišji meri in to iz razloga, ker ljudstvo ne more kriti iz svojih prispevkov to škodo in pomagati nesrečnejem. Sicer pa imajo prizadeti tudi pravico zahtevati od države povrnitev vse škode; ako vlada ne ugoditi naši upravičeni zahtevi, izjavljamo, da bomo priredili po celi Italiji javno zbirko za pogorcele in druge oškodovance ter prisiljeni obrniti se tudi v inozemstvo, pred vsem v Francijo, Češkoslovaško in Jugoslavijo, da se v teh državah organizirajo javne zbirke za oškodovance po nasilstvih fašistov;

e) protestiramo najodločneje proti temu, da dopusti vlada, da se naše pokolenje in naša kri tako nizkotno blati in zaničuje, po naravnost zločinskih izjavah dnevnega reda fašistovskih organizacij;

f) izjavljamo, da je prišlo naše ljudstvo do prepričanja da je njegovo življenje in imetje v trajni in absolutni nevarnosti, zato zahtevamo od vlade, da javno proglasi, ali misli ščititi slovanski življenj v Italiji pred ostudnimi nečloveškimi napadi od strani fašistov, ker bo drugače naše ljudstvo prisiljeno po naravnih nagonih in naravnem zakonu samobrane organizirati svojo samolastno obrambo.

Deputacija bi morala iti k Mosconiju že takoj po seji, a ker ga ni bilo v Trstu, pojde deputacija k generalnemu komisariju Mosconiju v Trst danes popoldne. Deputacija sestoji iz gos. drž. poslancev dr. Podgornika in Ščeka ter nekaterih prizadetih pogorcev in oškodovancev.

Sklep 1) V najkrajšem času se odpošlje povečana deputacija k ministrskemu pred sedniku Fakti v Rim, z istimi in še drugimi zahtevami.

Sklep 2) Vse ogrožene osebe se ne smejo vrniti na svoja mesta; ljudstvo naj ostane brez duhovnikov, brez učiteljev in županov toliko časa, dokler ne da vlada absolutno gotovega jamstva, da je njihovo življenje varno pred nasilstvi.

Sklep 3) Priporočajo se, da se začne takoj pobirati po vseh cerkvah za pogorcele in druge oškodovance.

Sklep 4) Izrabiti se mora dosledno vsak najmanjši dogodek ki boli razčisti

žalostno dobo 5 dni goriškega ljudstva, ker so ti dnevi najbolj žalostni dnevi v vsej politični zgodovini Slovencev na Goriškem. Pred Turki smo se znali braniti — danes se ne moremo braniti, ker je ves vladni aparat proti nam. Temu dosledno se morajo organizirati in reorganizirati naši listi, predvsem »Edinost«. Temu dosledno moramo se nasloniti na vse one organizacije, skupine in stranke v Italiji, ki se skupno z nami borijo proti najhujšemu zlu države — fašizmu.

Širite naš list!

Obnovite naročnino!

Poročajte v dogodkih!

Nočemo kranjskih metod!

Pred vojno smo se cepili na stranke, celo na mnogo strank. Nočemo razpravljati o tem, ali je bilo to cepljenje v narodovo korist ali v njegovo škodo; zakaj mnogo razlogov je za vsak predlog »pro« in mnogo razlogov »contra«. O tem ne govorimo. Eno pa je gotovo, neizpodbitno sigurno: da je bil način boja obsodbe vreden. Strankarji so se obrekovali, zaničevali, grdili, mazali; na shodih in v časnikih. Ta način boja je bil kriv, da je ljudstvo čimdalje bolj surovelo; liberallec ni na ulici pogledal klerikalca in klerikallec se je obrnil v stran, lko je srečal liberalca. Take strankarske posurovelosti še ni dočakala nobena dežela. Drugo dejstvo je, da so se zanesli ti boji na Goriško iz sosednje Kranjske in prav vsled tega je zaslovela rečenica o kranjskih bojih in kranjskih metodah. Spominjamo se še dobro časov, ko je večina odrekla podporo učiteljem samo zaradi tega, ker so bili drugega političnega mišljenja. Ti časi so daleč za nami. Svetovna vojna jih loči od nas. V jarkih smo se znašli liberalci in klerikalci, oboji smo trpeli, stradali, jokali in trpljenje je rodilo — spoznanje. Iz trpljenja smo izšli očiščeni in enodušni sklep vseh je bil: Nikdar več nazaj v one proklete čase medsebojnega sovraštva. Dostikrat je »Edinost« poudarjala, da bi bilo abotno želeči, da bi vsi ljudje bili v vseh vprašanih istega mišljenja; gospodarski, socialni, kulturni nazori nas ločijo; a to še ni in ne more biti vzrok, da bi se med sabo pobijali. Mnogo nas loči, a še mnogo več nas drži. Glavni cilj, ki mu moramo slediti, je za vse Primorce isti, in to je: blagor našega malega naroda. Da pomagamo narodu, se moramo naslanjati na trojna načela: negovati in braniti jezikovne pravice, treba ljudstvo gospodarsko krepiti, da bo moglo vztrajati v konkurenci s sosednjimi narodi.

Da narod pravno ne propade, moramo gojiti v nas vseh moralo, ker smo trdno prepričani, da je nemoralno ljudstvo zapisano smrti.

Ta načela podpiše vsak Primorec brez razlike mišljenja. Če pa je temu tako, čemu bi se naš narod, ki obstoji po 95% iz delovnega ljudstva, med sabo klatlo?

To premišljevanje je v nas utrdilo prepričanje, da zamoremo mi Primorci ustvariti pri nas enotno, necepljeno vrsto vsega delovnega ljudstva, in to v miru in slogi.

V tem imenu smo Goričani skušali obnoviti gospodarsko in politično organizacijo. In storili smo velike korake in naša dosedanja politika ni le obvarovala ljudstvo marsikaterega udarca, ki je bil zanj že pripravljen, ampak je tudi dosegla marsikak uspeh.

To naše pehanje po slogi in organizaciji sta nekoliko omajala dva poizkusa, ki sta oba prišla iz tržaškega ozemlja: prvi poizkus, da bi enoglasen sklep Goričanov po ustanovitvi društva »Edinost« ovrgli; drugi udarec, ki ga še huje občutimo, je tiho delo po tržaških gostinlah in beznicah za razkol. Kako naj bi si sicer razlagali dejstvo, da na pr. dr. Mikuletič piše v ljubljanske liste o razkolu na Primorskem, da so gospodje à la Cotič, dr. Pertot, in gospodične à la Martelanc blatijo Goričane kot razkolnike, čeravno na Goriškem — razun tega ali onega blazneža, nihče ne misli in ne mara razkola? Iz tržaških krčem, prihaja ves smrad, ki ga mi Goričani odločno odvrčamo.

Ker so uredništva »Edinosti« in »Pučkega prijatelja« ter »Straže« zaprla vrata člankom, ki hujskajo na razkol, zato so se ti obrnili do ljubljanskih listov, kamor odlagajo svoje umske produkte.

Mi obžalujemo, da jim gredo odlični ljubljanski dnevnikarji na limanice.

Mi Goričani kličemo zdrážbarjem: Mi nočemo razkola v stranke. Naš list absolutno ne bo prinašal ne člankov, ne

notic, ki bi cikale na razdor, in povemo še več: vsakega razdiralca bomo javno in imenoma ožigosali kot — Izdajico naroda. Mi smo edini in edini ostanemo! Amen. Kdor hoče preprirov, naj gre na Kranjsko.

Cerkvena oskrbništa, pozor!

Komisarijati vračajo naznanila vojne škode vsem cerkvenim oskrbništvom. Nastala je pri mnogih panika zaradi sitnosti, ogromnega dela in stroškov, ki so s tem spojeni. Ne klonite duhom!

I. Vlada se drži določila, da morajo vse javno-pravne enote priglasiti vse svoje premoženje v treh izvodih kot v okrožnici z dne 10-4 1922. Jasno je

1. Župne cerkve so vštete v zakon z vsemi pritliklinami (župnišče (brez premičnine), premičnina cerkvena (klopi, spovednice, glavni altar in morda še prižnica).

2. Tem enako vredne so vse dušno-pastirske cerkve in z njimi kot pod I. 1. (Osservatore Triest, 2-12 1921 št. 011—10239.)

Za pod točko I. 1. in 2. se je vstanovil dne 19-6 t. l. »Konsorcij po vojni odškodovanih župnih in tem enakih cerkva za goriško nadškofijo«. Ta konsorcij ima po pravih določen delokrog na podlagi okrožnice 10-4 1922 temu konsorciju, v katerem sta združeni obe narodnosti, naj pristopijo vsa cerkvena oskrbništa, ki imajo po točki I. 1. in 2. zahtevati vojno odškodnino. Naslov: Konsorcij itd. Via Alvarez št. 12, Gorica (Gorizia).

II. Vse drugo bi spadalo po točki 19. okrožnice z 10-4 t. l. pod določila enotnega besedila t. j. kot za zasebnike.

1. Priglasitev vsega poškodovanega cerkvenega premoženja se mora izvršiti po omenjeni okrožnici v treh izvodih kot omenjeno v »Goriški Straži« 3. 5. 1922. Vsled tega tedaj se vračajo vse priglasitve, ker so bile vložene le v enem izvodu in skupno z prošnjo za odškodnino.

2. Kot se je zgoraj za pod točko I. 1. in 2. vstanovil konsorcij, tako je **neobhodno potrebno**, da ga imamo za vse drugo cerkveno premoženje kot za kaplanije, podružne cerkve, kolonske hiše, zemljišča (vseh vrst), pokopališča, (ako so cerkvena) in premičnine, izvzemši kot pod I. 1. in 2.

3. Ker si je vlada pridržala pravico določiti, da li se morejo za take slučaje vpoštevati splošna določila o povračilu vojne škode (t. j. kot za zasebnike) ali določila okrožnice z dne 10. 4. 1922, je **treba z enotnim nastopom vsiliti vladi tisto naziranje, ki se nam bo zdelo najbolje**, in najkrajše v dosegu našega cilja. Po določilih okrožnice bi se vsa zadeva lahko od kalendas graecas, boljši bi bil način kot za zasebnike, ker bi prišli potem konkordata gotovo prej do izplačila. Zato, ne delaj vsak na svojo pest, svojo voljo bomo uveljavili se s skunim nastopom!

4. Tam, odkoder bi morala prihajati vsa inka inicijativa, vlada resen molk, zato je **cerkvenih oskrbništev težka naloga in svota dolžnost**, da se dvignejo in vstanove lastno organizacijo z namenom, da spravi pod streho tudi ostalo cerkveno premoženje, ker smo v nevarnosti, da lahko vse zgubimo. Nalogo bi morda prevzel odbor »Zbora svečenikov sv. Pavla«, ki ima sposobne in delavne moči; ako bi pa ta odklonil, potem nam ne ostane drugega, nego vstanoviti samostojno organizacijo, morda zopet za celo nadškofijo in za obe narodnosti.

Dvignite se, bratje, za cerkveno in ljudsko premoženje! Čim prej se vrši sestanek, tem boljši. **Delavci, na plan!** — NB. Priglasitev se je podaljšala do 31. 8. 1922. F. Š.

Dopisi.

IZ TOLMINA. Drugi glas.

Z ozirom na dopis o g. podžupanu Mraku, ki smo ga prinesli v zadnji številki našega lista, smo prejeli daljše pojasnilo (dopis), ki odgovarja na opazko, da je ljudstvo g. podžupana do grla sito. Dopisnik pravi, da je vsej javnosti znano, da je tolimski podžupan oseba, ki je polna vrlin, navdušena za vsak napredek v gospodarskem oziru, ki s trezno sodbo gleda v bodočnost. Če smo v tem oziru delali g. podžupanu res krivico, jo s tem radi popravljamo. Na vse drugo, trdi dopisnik, se ne bo odgovarjalo, ker se zaenkrat zdi nepotrebno.

IZ PEVME. Smrt na kosa.

V prvih urah minullega petka je po kratki boleznj preminula Hermina Sosol, gojenka trgovske šole v Gorici. Bila je zelo marljiva in inteligentna gojenka, ponos skrbnih staršev. Kako je bila pri vseh priljubljenosti, je pokazal impozanten pogreb: sličnih je menda Pevma malo videla. Spremili so jo na zadnji poti sogojenci in

sogojenke s profesorji, gojenci giuhonemnice in veliko število domačega občinstva in iz Gorice. Mladenke in mladeniči so nesli v sprevidu lepe vence in mnogo šopkov lepega cvetja. Od hiše žalosti na pokopališče je svirala godba žalostinke, kar je napravilo na prisotne še globokejši vtis tako, da ni bilo očesa, ki bi se ne bilo posušilo. Ob odprtjem grobu se je poslovil od rajnice ravnatelj trgovske šole g. Vierthaler; ob koncu govora je nastalo glasno ihtenje in jokanje navzočih. Teško, težko smo se ločili od prezgodaj ugrabljeni Hermine, katero ohranjimo še dolgo časa v svežem in prijaznem spominu. Bodi ji zemljica lahka! Teško prizadetim staršem in sorodnikom iskreno sožalje.

KANALSKI LOM. Prireditelj.

Šolska mladina v Kanalskem Lomu je priredila pod vodstvom g. učitelja Ivana Velišček v nedeljo dne 25. junija šolsko veselico. Vzporod je bil zanimiv. Nagovor, deklamacija, več dvoglasnih pesmic in igrice Sneguljčica. Vse točke so se izvajale v splošno zadovoljnost. Udeležba je bila nad vse pričakovane velika. Prostih prispevkov se je nabralo nad 650 L, ki se jih porabi za nakup mladinskih knjig. Vrlemu učitelju in nadebudni šolski mladini najlepša hvala!

IZ BREGINJA. Mlekarna.

Tukaj imamo združeno mlekarino, ki dobro uspeva, le odjemalci so redki in vsled tega cene zelo nizke. Kar kmet pridelava, mora oddati po ceni, kar mora pa kupiti, je drago, da kar gori. Našemu mlekarškemu odboru bi priporočali, da se za mlekarino osebno malo več pobriga. Omenjamo pa, da nikakor ne spada v mlekarjev posej, da nekatere donošalce mleka zbada s pikrimi in neumestnimi opazkami. Naj dusi ljudi v miru. Najm u je kdo ljub ali neljub, nima tega kazati v mlekarji. Pa brez zamere!

IZ BAŠKE DOLINE. Kolodvor.

Nobena postaja železnice v baški dolini ni tako slabo urejena kako v Hudajužni. Ljudje pridejo večkrat iz cekljanskih in drugih hribov vsi potni in morajo čakati na velikem prepihu vlakov, ker so navadno vsa vrata odprta, čakalnica pa večinoma zaprta in zaklenjena. Naj se zračni kolikor hoče, toda prosimo, naj bode pol ure pred prihodom in odhodom vlakov zaprta, čakalnica pa odprta, da se potniki izognemo preprihom in nepotrebnim boleznim.

Notranjsko.

PODGRAJE (Il. Bistrica.) Cerkvena tatvina.

V noči 19. in 20. tega meseca so tatovi zahrepeneli po zlatih in srebrnih cerkvenih posodah v cerkvi v Podgrajah. Vrgli so križ iz okna v zakristiji ter odnesli 1 kelih iz pločevine, en kelih za hostije brez vrednosti in 3 druge cerkvene posode. Tatovi, ko čitate, Stražo, zapomnite si, da ni vse zlato, kar se sveči! Vas trud, bi Vam rad plačal jaz z 10 Lit., samo, da ne bi nam naredili stroškov, sebi na nič koristili. Sumi se, pa so tilhotapci naredili to delo. Poyemo jim, da niso nič zaslužili. Drugič naj pridejo vprašat vikarja, kje ima skrito zlato in srebro in denar. — V cerkev miso vdrli. Zbali so se najbrže fantov, ki so vozili »balo«.

SENOŽEČE. Premeščenje.

O priliki vojaškega nabora, o katerem sem vam zadnjič sporočal, je bil od tu kaj premeščen naš dosedani načelnik finančne straže. Mož se je preveč vtikal v vprašanja, ki se ga niso prav nič tikala in je preveč dolgo igral vlogo samopoklicanega komisaria. Njegovo naduto in samovoljno postopanje ga je skrajno obsovražilo v našem kraju in ljudje so ga bili do grla siti. Njegova surovost se je posebno odličila v slučaju vojaškega nabora, ko je fantom trglat trakove in tudi na vsak drug način dal duška svojemu sovraštvu nasproti vsemu, kar je slovenskega. To je slednjič dalo povod okrajnemu komisariju Cavalliju, ki je bil tukaj kakor predsednik naborne komisije, da nas je rešil tega malega tirančka in je še isti dan izposloval njegovo premeščenje, ako se ne motim v Pulj. Pred svojim odhodom je še jezno mahal s pestmi proti s slovenskimi trakovi okrašenemu vozu.

Politika.

Zadnje čase se v parlamentarnem zasjedanju ni nič posebnega sklenilo. Govoré, da je stari lesjak Giolitti zopet na vidiku, silno mnogo se tudi piše o sodelovanju ljudske in socialistične stranke, a vendar stvar se ni tako daleč dozorela, da bi jo lahko smatrali v doglednem času za gotovo. Mi si gotovo želimo, da bi prišle na vlado tiste stranke, ki bi bile proti nam najbolj pravične že po svojem programu in ki bi bile vsaj zmožne in voljne ščititi zakon.

Zadnjič je govoril v rimskem parlamentu poslanec Giuntina, malo drugače

šicer kot navadno, a vseeno vprašanje ni s prave strani prijel. Zavedajo pa se Lahi vsak dan bolj, da Trst propada, da ga more rešiti le Jugoslavija in da je pot do mirnega sporazuma z Jugoslavijo preko nas.

V Čehoslovaški so se socialisti izjavili za parlamentarno vlado. Vlada je dala Avstriji večmilijonski kredit. — Na čehoslovaških obmejnih postajah so deli trojezične napise. — Trgovska pogodba s Poljsko je bila odobrena. — Nemci so v zbornici obstruirali, a so se zopet vrnili k rednemu delu.

Na Bolgarskem so se v sobranju hudo spopadli socialisti in komunisti v debati o Wranglovcih. — Stambuljski se je izrazil, da je danes optimist glede bodočnosti Bolgarske. — Vest, da je odstopil kralj Boris, je neresnična. — Vlada je izdala proti hajdukom ostre odredbe.

Iz Rusije je vendarle došlo točno poročilo, da je Lenin v resnici bolan, a ne tako hudo, da bi morali govoriti o smrti. Najbrže bo moral do jeseni počivati. — Ruska vlada daje od zdaj naprej državljanom v zakup industrijska podjetja in daje tujcem tudi koncesije. Prednost imajo bivši lastniki. — V Moskvi se vrši proces proti socialnim revolucionarjem. Pri tem so se vršile velikanske demonstracije, ki se jih je udeležilo do 200.000 oseb. — Tročki baj je zadovoljen s tem, kar je Čičerin delal v Genovi. Bil je menda premalo odločen.

Na Angleškem so umorili trije možje — Irci — maršala Wilsona ravno ko se je vračal z neke slavnosti. Dva morilca so prijeli. Vzrok umora je najbrže ta, ker je bil Wilson na stališču, naj armada zopet zasede Irsko. Irska republ. vojska odločno odklanja sokrivdo na umoru. — Pri volitvah na Irskem so zmagale tiste stranke, ki so za sklenjeni sporazum z Anglijo, a z majhno večino.

Poljska je prevzela ni dodeljeni del Gorenje Šlezije. — Poljska vlada se nahaja v krizi. — Te dni se mudijo italijanski novinarji na Poljskem. —

Francija bo vstrajala na svojem stališču tudi na konferenci v Haagu. Med Anglijo in Francijo je baje sporazum dosežen. — Sicer se pa Francija še vedno boji, da se Nemčija ne ojači z aneksijo Avstrije.

V Nemški Avstriji gredo finance malo na bolje. Krona je zopet poskočila. Te dni se vrši železniška stavka, zato so bili ustavljeni tudi pri nas brzovlaki Dunaj-Trst.

V Romuniji je umrl bivši ministrski predsednik Take Jonescu.

Nova ogrska zbornica je otvorjena.

Dansko sta obiskala ital. kralj in kraljica.

Preteklo soboto predpolno so umorili v Nemčiji zunanjega ministra Rathenaua. Bili so to štirje neznanzi z maskami na obrazu, ki so ušli. Kdor jih prime, dobi milijon mark nagrade.

Domače novice.

USTANOVNI OBČNI ZBOR SAMOSTOJNEGA POL. DRUŠTVA.

Podpisani pripravljali odbor za ustanovitev političnega društva »Edinosti« v Gorici, javlja da se bo vršil ustanovni občni zbor samostojnega političnega društva »Edinosti« za Goriško, v četrtek 13. julija 1922.

Pozivljamo vse dodanašnje člane enotnega političnega društva »Edinosti« v Trstu, da se prigrasijo kot člani samostojnega političnega društva za Goriško. Vsi delavci naše kulturne in gospodarske organizacije v mestih, trgih in vaseh, naj se prijavijo za člane samostojnega političnega društva v Gorici.

Prijava se lahko izvrši pri tajništvu političnega društva »Edinosti« v Gorici Via Mameli št. 5 (nasproti stari gimnaziji nad bivšo trgovino Hedžet-Koritnik-a).

Glasovalno pravico na občnem zboru bo imel samo oni, ki prijavi svoj pristop k društvu do dneva pred ustanovnim občnim zborom.

Članarina znaša lir 4. (štiri) letno, dokler ne sklene občni zbor drugače.

Dnevni red ustanovnega občnega zboru, prostore, v katerih se bo vršil občni zbor in uro naznanimo v »Gor. Straži« in v »Edinosti«.

Za pripravljali odbor političnega društva v Gorici

Dr. Karol Podgornik — Dr. J. Bitežnik

+ Vojnim oškodovancem! Po deželi trosijo mnogi vesti proti stalnemu odboru za vojno odškodnin in pred vsem proti slovenskim članom tega odbora. Naznamo, da izide v pondeljek posebna številka »Goriške Straže«, ki bo na dolgo in jasno obrazložila vse delo za vojno odškodnino.

+ Dogodke v Kobaridu je lepo in natančno opisal ital. list »Il popolo Friulano«, ki izhaja v Gorici in ga toplo priporočamo.

+ Koncert. V torek, dne 4. julija priredita operni pevec Stefan Romanowski

Romanowski je rodom Poljak je izvrsten baritonist, ki je žel najlepše vsepe po vsej Poljski in je znan kot najboljši baritonist kr. opere v Ljubliani. Posrečilo se nam je pridobiti ga zato, da se pokaže tudi nam v Primorju. Na sporedu so skladbe slovenskih in italijanskih kompozitorov. Marij Kogoj in Stefan Romanowski koncertirata tudi v Gorici in sicer v sredo, dne 12. julija.

+ Vprašanje zavarovalnice. Koj po sklepu rapalske pogodbe smo začutili Primorci potrebo po lastni zavarovalnici za življenje, požar in druge nezgode. Narodni odločilni krogi v Trstu so se jeli zanimati za ustanovitev samostojne vzajemne zavarovalnice, ki bi bila za naše ljudstvo silnega pomena. Oddala se je zadeva v roke nekemu tržaškemu gospodu. Čujemo, da se ta gospod obenem poteguje za neko drugo kapitalistično družbo. To je nasprotovanje. Radi bi vedeli ali je res ali ne? Kako daleč je ta zadeva?

+ Izjava uredništva: Za vsemi dogodki, ki so se odigrali v zadnjih dneh v kobariškem okraju, tičijo videmski kapitalisti in veleposesniki, ki se z vsemi sredstvi borijo proti deželni avtonomiji Goriške. O tem velevažnem političnem ozadiju kobariških dogodkov od 21-25 junija bomo obširno razpravljali v »Gor. Straži«. Pokazali bomo, kako nesramno, nizkotno prav res makjevalistično se je izrabil za vsakega pametnega in razsodnega človeka ta dogodek na Krnu iz političnih razlogov. Ker moramo list zaključiti in ker manjka v listu tudi prostora, zato smo prisiljeni odložiti to razpravo. Sicer pa bomo posvetili kobariškemu dogodkom skoz tedne svoj list.

Pevsko in bralno društvo »Sloga« v Ročinju naznanja, da priredi dne 9. julija t. l. veselico ter prosi sosedna bratska društva, da ne prireajo isti dan svojih veselic. Natančnejši vsprejedi sledi.

Odbor.

+ Ali ste slišali prvi k učiteljstva v Gorici. Kdor ga ni slišal, naj ne zamudi te prilike v drugič, saj kdor ga je slišal prvič, ga to pot gotovo ne bo zamudil.

Program koncerta dne 8. julija v Trgovskem domu v Gorici je sledeči:

1) Ivan Grbec: Otroci moji. (Meš. zbor.) 2) Anton Lajovic: Pomladni spev. 3) Anton Foerster: Z glasnim šumom zbori. Poje Zvezin zbor. Dirigira Srečko Humar. 4) Janko Ravnik: Seguidilla III. Marij Kogoj: Istrski motiv. Samospava. Poje gdč. A. Sancin. Ob klavirju skladatelj Marij Kogoj. 5) Mornar (narodno besedilo). Dragotin Kette: Skozi gozd je šel... Recitira Albert Širok. Na klavirju improvizira Marij Kogoj. — Odmor. — 6) Anton Lajovic: Ne povem vam zalkaj. (Duet za ženske glasove s klavirjem.) 7) Vasilij Mirk: Capriccio. Dr. Gogimir Krek: Bagatella. Vasilij Mirk: Jugoslovenska rapsodija I. Ob klavirju gdč. Gita Bortolotti. 8) Emil Adamič: a) Kregata se baba in devojka. b) Mlad junak po vasi jezdi. 9) Anton Lajovic: a) Napitnica. b) Bolest kovač. Sodelujejo: Zvezin zbor (Srečko Kumar), Avrelija Sancin, Gita Bortolotti, skladatelj Marij Kogoj in Albert Širok.

+ Obrtno nadaljevalna šola v Mirnu sklene letko šolsko leto dne 29. t. m. na praznik sv. Petra in Pavla ob 10 uri s prireditvijo razstave vseh izdelkov svojih učencev. Vsi obrtniki in prijatelji šolstva iz Mirna in okolice so uljudno vabljene, da si ogledajo to razstavo. — Vodstvo.

+ Kolavdacija avtomobilov in izpiti voditeljev. Ravnateljstvo železniškega krožka v Trstu namerava olajšati izvrševanje kolavdacije in izpiti za dosego patenta voditelja avtomobil; radi tega je določilo, da se naj pada od časa do časa eden njegov opravnik v Gorico, in sicer prvo in tretjo sredo vsakega meseca. Dotičnik uradnik pride na južno postajo ob 8'30 torej ob prihodu tržaškega vlaka.

+ Na obrtni nad. šoli v Solkanu se vrši sklep šol. l. 1921—22. v nedeljo, dne 2. julija ob 10. uri predpolno. Istočasno se razstavijo šolski izdelki vajencev in vajenk. Solkanci, posebno obrtniki ter okoličani in sploh vsi šolski prijatelji se vabijo, da si ob tej priliki ogledajo razstavo, ki bo odprta od 10. zjutraj do 7. zvečer.

Vodstvo.

+ Šol. vodstvo v Podmelcu priredi dne 2. julija t. l. ob 16 uri šol. veselico z zanimivim in bogatim sporedom, h kateri uljudno vabi vodstvo.

+ Sledeče skladbe se dobe v knjižarni »Kat. Tisk. Društva« v Gorici: Marij Kogoj: »Piano«; Andantino cantabile. Allegretto. Andante poco più mosso. Skica. Andantino sostenuto. Più mosso. Cena 8 Lir. Marij Kogoj: »Requiem«: Zbori, cena lir. Marij Kogoj: »Requiem«: Zbori, cena spremljevanjem« za glasovir: 1. Jaz se te bom spomnila. 2. Sprehod po zimi. 3. Istrski motiv. Cena L 3'60. Srečko Koporc: »Trije mešani zbori«: 1. V snežni burji. 2. Zimski večer. 3. Gvadalkvir. Cena L 2'25.

+ Gospoda dekana Koršiča iz Kobarida, ki pa je pravočasno zbežal, so hoteli imeti fašisti na vsak način. Baje so ga hoteli postaviti na mesto, kjer je stal Volaričev spomenik in ustreliti. In to istega gospoda dekana, ki je kot vojaški duhovnik delil zadnjo tolažbo italijanskemu narodnemu mučeniku Nazariju Sauro kljub strogi prepovedi avstrijskih oblasti, ko se nihče drugi ni upal tega storiti. Kaj bi dejal Nazarij Sauro, če bi videl to početje proti g. dekano?

+ Glavo Volaričevega spomenika so fašisti s posebno nego čuvali in jo nosili s seboj, ko so jo enkrat odbili. Nazadnje so šli z njo k gostilničarju Pignatarju, ga klicali, vrgli Volaričovo glavo skozi okno in dejali: »Nočemo te glave, hočemo glavo gospodarjevo«. Gospodaria pa ni bilo doma, nato so fašisti odšli.

+ Protiavtonomistični letaki. Kot grom za bliskom, tako naglo so za novico o poškodbi spomenika na Krnu sledili tudi letaki v Vidmu, ki so zaključili s stavkom, ki je naperjen proti avtonomiji, kot da so bili ti letaki že poprej pripravljani.

+ Kaj pravite k temu? Drežniškemu g. župniku so požgali župnišče, poleg drugega je zgorela tudi bogata knjižnica, v kateri je bilo tudi lepo število italijanskih knjig. Pa to ni vse. G. župnik je tisti, ki je pisal nad 400 pisem italijanskim materam in jim pomagal najti grobove njihovih sinov. Ali je bilo to tisto dejanje, s katerim je zaslužil, da je izgubil vse svoje premoženje in vžil toliko strahu. O tem naj sodi poštena javnost.

+ Dar za pogorce. Deželni zbor goriški je v svoji seji v torek, dne 27. t. m. sklenil prispevati lep znesek 8000 lir za pozidanje te dni požganih poslopij na Kobariškem.

+ Porodnica v Drežnici. Da se lažje ilustrira položaj in strah naših ljudi, ki so ga vžili v dneh najhujšega fašistovskega terorja, omenimo slučaj v Drežnici, ko so morali žensko, ki je jedva prestala porod, sredi noči in nevihte odnesti v gozd, kjer je morala ostati dalje časa v vedni nevarnosti, da si v tel. položaju nakopile smrt ali pa trajno bolezen. To ni niti živinsko več, to je satansko.

+ Vse je prazno po vaseh okrog Kobarida. Ljudje so pospravili in odnesli, kar so mogli. Tudi pohištvo so spravili na varno, v kleti, v gozdove, v senike. Če stojiš v eno teh hiš, ti zazija opustošenje in samota nasproti. Tedaj kakor v časih turških napadov na naše kraje. Ropi in požigi, beg in nazadnje bo ljudstvo res primorano, da bo samo branilo svojo golo življenje.

«ČUK NA PALCI» izide prihodnjo soboto dne 1. julija z vsebino, ki vsakogar razveseli. Sotrudnikov se je že toliko oglasilo, da že v prvi številki ne bo mogel vsem ustreči. «Čuk» veseljak, bo tako zaokrožil, da bo nam za počit. — Prvo številko razpošljemo na ogled raznim. Naznanjamo, da drugo številko dobe oni, ki dopošljejo naročnino. Naročnina znaša do konec leta lir 5.—; ki naj se pošlje: »Narodni Tiskarni« v Gorici.

+ Vojaški nabori v novih pokrajinah. »Edinost« piše: Naš rimski dopisnik nam javlja: Vojaški novinci letnika 1902 in prejšnjih letnikov bodo poklicani pod orožje ob enem z novinci II. polletja letnika 1902 v starih pokrajinah.

V kratkem bodo natisnjeni dvojezični razglasi, ki bodo vsebovali najvažnejše

določbe o različnih dodelitvah in o odlogu vojaške službe za vseučilišne dijake ter dijake zadnjega letnika srednjih šol.

Tisti, ki nameravajo vložiti prošnjo, da se jim vsled poljedelske ali obrtne potrebe dovoli vstop pod orožje z letnikom, ki pride na vrsto za njimi, si bodo morali preskrbeti primerne listine, ki bodo dokazovale potrebo, da ostanejo v poljedelskem ali obrtnem delu.

Te listine se bodo morale predložiti pri vojaškem okrožnem poveljništvu. Vojaški novinci bodo podvrženi še dvakratnemu pregledu: pri okrožnem poveljništvu (odgovarja nekdanjemu poveljništvu nadomestnega okraja — Ergänzungsbezirkskomando) ter pri polku, kateremu bodo dodeljeni.

Kar se tiče teritorialnega dodeljenja, se potrjuje vest, da novinci novih pokrajin ne bodo poslani v kolonije in v južno Italijo. Novinci bodo imeli predpostavljene (počastnike in častnike), ki bodo govorili njihov jezik.

Klic pod orožje bo izdan prve dni septembra, če ne nastopijo taki mednarodni ali notranji dogodki, ki bodo zahtevali drugačno odredbo.

Društva.

d Podbrdo. V četrtek 29. VI. ob 5 pop. priredi »Bralno društvo Gorska Vila« s sodelovanjem dram. odseka »Nar. Čitalnice« v Kanalu, v prostorih gostilne g. Groharja veselico s sledečim sporedom: 1. Tone solnce tone. V. Vodopivec, ženski zbor. 2. Zmešnjava na zmešnjava, veselo-igra v 5 dej. (Kotzebne.) (Dram. odsek Kanala.) 3. Pogled čez jezero... Kor. nar. meš. zbor. Po igri prosta zabava.

CRNIČE. V nedeljo, dne 2. julija priredi pevsko društvo »Novo življenje« v Črničah svojo prvo veselico na dvorišču gostilne Podgornik s sledečim sporedom:

1. »Milada«, poje meš. zbor pevs. dr. »N. Z.»

2. Razne skladbe pojejo razna društva

3. »Jutro«, poje aktet pevs. dr. N. Z.;

4. Razne pesmi pojejo društva iz daljnih vasi;

5. »Na trgu«, poje aktet pevs. zbora »N. Z.»;

6. S. Gr. »Deklamacija«, proizvaja gdč. G. B. članica pevs. društva »N. Z.»;

7. Govor g. poslanca Ščeka;

8. Srečolov na bogate dobičke;

9. »Rodoljub iz Amerike«, igra v 3. dejanjih.

Med odmori svira tamb. odsek iz Šempasa pod spretnim vodstvom g. Peršiča.

Po veselic prosta zabava v dvorani gostilne gospe Kosovel.

V slučaju slabega vremena se vrši veselica nedeljo pozneje!

K obilni udeležbi vljudno vabi

ODBOR.

Kaj hočemo?

Mi hočemo, da se vsepovsodi po Julijski krajini razširijo izborne testenine »PEKATETE«. Nele ker so izbornega okusa, ampak ker se zelo nakuhajo in so vsled tega najcenejša jed te vrste.

PODRUŽNICA

Ljubljanske kreditne banke

:: V GORICI, ::

Corso Verdi „Trgovski Dom.“

**** Telefon št. 50. ****

Brzojavni naslov:
Ljubljanska banka.

Dejniška glavnica
SHS kron

CENTRALA:

Rezerva SHS
kron

50 MILIJONOV.

LJUBLJANA.

45 MILIJONOV.

PODRUŽNICE: Brežice, Borovlje, Celovec, Celje, Maribor, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Obrestuje vloge na knjižice po 4%. Na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru.

Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja. — **Izvršuje** vse v bančno stroko spadajoče posle najkulantnejše.

Uradne ure za občinstvo 8½—12 in od 3—5

Ob sobotah popoldne, ob nedeljah in praznikih se ne uraduje

Gospodarstvo.

Naročbe na seme okrogle in dolge repa ter in karnatnice ali laške detelje sprejema do 1. julija t. l. Slovensko kmetijsko društvo, r. z. z. o. j. in s sedežem v Gorici — ulica Contavalle št. 7. To društvo ima v svoji zalogi modro galico in jo oddaja kg po 2 liri 45 ct.

Darovi.

DOBRODELNOST. Za Slov. sirotišče: Posojilnica v Pevmi 100 L.; posojilnica na Št. Viški gori 25.—; županstvo Avče 50.—; Kmetijska hranilnica in Posojilnica v Kozani 50.—; Č.g. Alfonz Blažko 10.— Lir.

Preč. g. Jos. Štrancar v poravnavo ustanovnine 100 Lir; tvrdka Teod. Hribar 100 Lir in nekaj blaga; Nekdo s Ponikev 50 Lir.

TOMAŽEVA ŽLINDRA. Zadruga zveza v Gorici bo skušala preskrbeti svojim članicam Tomaževo žlindro. Zveza bo naročila le, kolikor bodo članice pri njej naročile. Zato pozivljamo voditelje zadrug, naj takoj popišejo pri članih svoje zadruge, koliko bodo potrebovali in naj nam dopišejo najkasneje tekom 14 dni svoja tozadevna naročila. Obenem, naj nam sporočijo, ali in koliko potrebujejo drugih umetnih gnojil (superfosfata, solitra, Kalija).

VZAJEMNO PODPORNO DRUŠTVO za zavarovanje goveje živine v Št. Andrežu priredi dne 23. julija t. l. javno tombolo.

Toliko na znanje drugim društvom, da ta dan ne prirejajo veselice.

Načestvo.

Naznanilo.

Naznanilo slav. občinstvu da gospod **Jo Rešič** živ. **Alojzija** iz Sv. Petra NI VEČ član in uradnik „Nove stavbene zadruge v Sv. Petru“ in nima vsled tega ničesar skupnega z podpisano zadrugo.

Sv. Peter, 22. junija 1922.

Nova stavbena zadruga

r. z. z. o. j.

Sv. Peter pri Gorici.

*) Za članke pod tem naslovom je odgovorno uredništvo le toliko, kolikor zahteva tiskovni zakon.

:: Kmetijska hranilnica in posojilnica ::
pri Sv. Luciji

sklicuje redni letni

v nedeljo dne 9. julija ob 3. uri popoldne v svojih prostorih v kaplaniji.

Spored:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev letnega računa 1921.
3. Prememba pravil.
4. Predlogi in slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen ob navedenem času, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in pri istem dnevnem redu drug občni zbor, ki veljavno sklepa, ne glede na število navzočih članov.

NAČELSTVO.

Apnenica

v Dol. Cerovem ima **FINO ŽIVO APNO**, katero bo na prodaj od 3. julija dalje ka nekaj dni.

Ugašeno apno vedno v zalogi, žge se vsaki mesec.

Ernesta Rutar.

Knjigarna Kat. Tisk. Društva

Gorica, Via Carducci 2.

NA DEBELO!

Šoski zvezki

(Spisovnice lepopisnice)

Risanke,

Pisemski papir

(v veliki izberi)

Papir uradni, trgovski ovojni itd.

Cigaretni papir

Excelsior, Abadie, Oleschan Union za večje množine poseben popust.

Cene konkurenčne

Knjigarna Katol. Tisk. Društva

Gorica, Montova hiša.

NAZNANILO.

Naznanjamo sl. občinstvu, da gosp. **Josip Rešič** iz sv. Petra ni več član in uradnik «Nove stavbene zadruge v Sv. Petru» in nima vsled tega ničesar skupnega z podpisano zadrugo.

Sv. Peter, dne 22. junija 1922.

Nova stavbena zadruga r. z. z. o. j.
Sv. Peter pri Gorici.

Zahvala.

Podpisani s tem zahvaluje Katoliško Zavarovalno Društvo v Veroni, posebej pa gosp. Ant. Piccinini-ja, kot glavnega zastopnika in gosp. Dragotina Kerševani-ja kot deželnega zastopnika za takojšnje izplačilo škode, ki jo je trpel vsled požara na lastni hiši.

Berce Franc.

Dornberg, dne 24. junija 1922.

Hranilnica in posojilnica r. z. r. n. z.
v Pevmi.

VABI NA

redni občni zbor, ki bo v nedeljo, dne 9. julija 1922., ob 10. uri v uradnih prostorih.

Dnevni red:

- 1.) Poročilo načelstva in nadzorstva;
- 2.) Odobritev bilanc za leto 1914, 1915, 1916, 1917, 1918, 1919, 1920 in 1921;
- 3.) Volitev načelstva in nadzorstva;
- 4.) Slučajnosti.

Gospodarsko delavska zadruga v Lokavcu
redu drug občni zbor, ki veljavno sklepa,

Vabilo na I. redni občni zbor
ki se bo vršil v nedeljo, 9. julija 1922. ob osmi uri zjutraj v zadrughih prostorih.

Dnevni red:

1. Letno poročilo in potrjenje letnega računa;
2. Razni predlogi;
3. Volitev načelnštva;
4. Volitev nadzorništva.

Lokavec, dne 20. junija 1922.

Načelnštvo.

Okrajna bolniška blagajna v Gorici

Javni natečaj.

Pri goriimenovani blagajni se je odprl do 5. julija t. l. natečaj za mesto provizoričnega uradnika izven službene pragmatike z najdaljšo dobo 8 mesecev.

Mesečna plača Lir 733.33.

Konkurenti morajo predložiti sledeče dokumente:

1. Izpričevalo dovršene nižje srednje šole;
2. Dokaz italijanskega državljanstva
3. Nравnostno izpričevalo.

Prednost imajo oni, ki dokažejo poznanje slovenskega jezika.

Mesto je nastopiti dne 10. julija 1922.

Ravnateljstvo si pridrži pravico odločitve iz službe pred potekom dobe osmih mesecev, ako po njegovem mnenju preneha namen radi katerega je bil sprejet v službo.

Voditelj:

Dr. Delpin m. p.

Krojači! Nudi se Vam prilika izvežbati se popolnoma v krojenju. Kje pove uprava »Goriške Straže«.

Naznanilo.

Obveščam svoje cenj. odjemalke da sem se preselila s trgovino klobukov v ulico **Mameli 4** (Prej via Scuole) Gorica.

Otilija Calligaris.

NAZNANILO.

Občeznana krojačnica **Alojzija Pahorja** do sedaj v Via Carducci 3; naznanja svojim cenjenim odjemalcem, da se je preselila Via Morelli št. 4. (blizu vogala Via Caserma) in se priporoča da ga tam vsi obišejo.

Z odličnim spoštovanjem

Alojzija Pahor.

NA PRODAJ JE POSESTVO:

7 parcel zemljišča, hiša, trgovina v mešanem blagom in vinotočen s koncesijo. Naslov pove uprava »Goriške Straže«.

RAZGLAS.

Na podlagi st. germanske mirovne pogodbe se objavlja vsem v občino Podgoro pristojnim, da je imenik onih oseb, ki zadobé italijansko državljanstvo po polnem pravu, razporežen v občinskem uradu od danes 12. junija 1922 do 12. julija 1922 naprej vsakomur v pogled.

Proti izpustitvi vpisa ali napačnemu vpisu je v dobi 30 dni čas vložiti ugovor pri županstvu. Ugovore rešuje podgeneralni civilni komisariat v Gorici; proti tem rešitvam je prost utok na Generalni civilni komisariat v Trstu (Uff. XIII.) potom podgen. civ. komisariata v Gorici, v dobi 14 dni od naznanitve.

Županstvo Podgora.

Dne 12./6. 1922.

Župan:

Dominiko.

OBJAVA.

Objavlja se, da je imenik onih oseb, ki zadobé italj. državljanstvo po polnem pravu, občine Trnovo pri Gorici, razporežen v občinskem uradu od 20. VI. — 20. VII. 1922. vsakemu v pogled.

Proti izpustitvi vpisa ali napačnemu vpisu je za čas 30 dni dovoljeno vložiti ugovor.

Županstvo Trnovo pri Gorici

20. junija 1922.

Župan: **Rijavec.**

BIVŠI VEČLETNI OBČINSKI TAJNIK želi zopet sprejeti službo obč. tajnika event. tudi službo organista ali knjigovodje pri posojilnici ali zadrugi. — Naslov pove uprava »Gor. Straže.«

Pozor!

Na domačo
tvrdko

Andrej Maurič

GORICA ul. Carducci št. 11 (prej GOSPOSKA ul.) GORICA

Velika zaloga ravnokar došlega poletnega sukna za moške in ženske obleke, raznovrstnega perkala zepirja ter velika izbira perila, cvilha, volne, žime, morske trave, vzmeti, izgotovljene postelje, ter velika izbira odev. — Lastna krojačnica sprejema vsako naročilo izvršuje točno in po zmernih cenah.

Velika izbira izgotovljenih oblek. Sprejme vajenca za trgovino.

Josip Kerševani

mehanic in puškar

v Gorici, Stolni trg 9, desno.

Zaloga raznih šivalnih in kmetijskih strojev, dvokoles, pušk in samokresov, ter vse posameznih delov, spadajočih v mehanično n puškarsko stroko. Strokovni, brezplačen pouk v umetnem vezanju in krpanju.

Lastna delavnica in popravljavnica, Stolni trg 5.

Poniklanje in lakiranje v vsaki barvi.

Priporočam vsakemu Original Mundlos šivalne stroje, ker so najbolj zanesljivi, za te jamčim 15 let.

J. Lenassi, Solkan.

Moka, sirč, oves, otrobi, kava
sladkor, špeh, olje, petrolej itd.

Teod. Hribar (nasl.) - Gorica

Corso Verdi 32 (hiša Centr. Posojilnica)

Velika zaloga češkega platna iz znane tovarne **Regenchart & Rymann**, vsakovrstno blago za poročence, kakor tudi velika izbira moškega in ženskega sukna.

Blago solidno!

Cene zmerne!